

A kalákás építkezésről

Ha kapunk egy hatósági ellenőrzést, vajon megbüntethetnek minket, mert például a betonkeverőt éppen a tulaj sógora — mellesleg civilben fogtechnikus, de nagyon rendes ember és ma pont ráért — kezeli?

Sajnos igen.

„Józsí, kell neked ez a fél köbméter sóder? Gyere át érte valamikor, nekem csak a helyet foglalja! Meg vagy örülve, Feri? Ez illegális!”

Olvasónk kérdezte, hogy a mai jogszabályok mellett van-e még lehetőség arra, hogy a család összefogjon és „kalákában” építse fel egy családi házat.

Mit ír a kalákáról a Magyar Néprajzi Lexikon?

„A közösség tagjai vagy bizonyos csoportjai ...tagjuknak ... szívésségből vagy kölcsönösségi alapon munkát végeznek. A közösség bármelyik tagja akármikor visszahívhatja a megsegítettet, s az a munka visszaadását, a kalákában való részvételt kötelességének tartja.”

Mit ír az október 1-től hatályos Építési Törvény?

A kalákáról semmit, sőt. Ezt a kifejezést a jelenleg hatályos törvények nem ismerik.

A jogalkotók előtt bizonyára valami igazi, nagy komoly építkezés ködképe gomolyoghatott, így elfelejtkeztek róla, hogy vannak egészen kicsi munkák, amely sokkal inkább egy család, vagy egy baráti közösség belügyei, mint jövedelmet hozó, üzletszerű (tehát adóköteles) tevékenységek.

Szerencsére van egy kicsi engedmény is a jogszabályban:

„(6) Aki vállalkozó kivitelezői tevékenység végzésére nem jogosult, építőipari kivitelezési tevékenységet csak saját céljára végezhet.”

Még jó, hogy az ember egyáltalán hozzányúlhat a saját házához, ha nem akarja, hogy pár év alatt összedőljön. Már csak az a kérdés, hogy a végezni kívánt építési munka hatósági engedélyköteles-e?

„39/A. § (1) Az építőipari kivitelezési te-

vékenység csak olyan felelős műszaki vezető irányításával folytatható, aki a kivitelezési tevékenység szakirányának megfelelő jogosultsággal ... továbbá az építési tevékenységet végzők vonatkozásában közvetlen utasítási joggal rendelkezik.

(2) Építésiügyi hatósági engedélyhez nem kötött építési ... tevékenységet a munka jellegének megfelelő szakmunkás ... felelős műszaki vezető irányítása nélkül is végezhet.”

Tehát, ha nem engedélyköteles a munka, ha saját magam részére végzem (én vagyok a megbízó és én vagyok a kivitelező is), akkor van lehetőségem arra, hogy szépítgessem a lakásomat, házamat. Komolyabb feladat esetében már legalább felelős műszaki vezető kellhet.

Mesteremberre vajon mindig szükség van?

Ha ez netán mondjuk villanszerelés vagy burkolás, félok, hogy mesterembert is be kell vonni a dologba:

„(3) Építési szakmunkát csak az végezhet, aki az adott tevékenység végzésének megfelelő szakképesítéssel, rész-szakképesítéssel rendelkezik.”

Node, mint a slágerből is tudjuk, egyedül nem megy... és máris elérkeztünk a kalákás építés ma még mindig létező formájá-

hoz, ami nagyjából a következő: jön egy, nagyobb feladat esetén kettő mesterember, valamelyikük egyben a felelős műszaki vezető is. (Olyanról bizonyára még senki sem hallott, hogy a femü életében nem járt a helyszínen, csak aláírt egy papírt, ugye? Akkor most ne is beszéljünk róla.) És jönnek a segítőkész, ráérő családtagok, ismerősök. Ők általában a különösebb hozzáértést nem igénylő munkákat végzik.

Ha kapunk egy hatósági ellenőrzést, vajon megbüntethetnek minket, mert például a betonkeverőt éppen a tulaj sógora — mellesleg civilben fogtechnikus, de nagyon rendes ember és ma pont ráért — kezeli? Sajnos igen.

Jelenleg, a hatályos jogszabályok szerint, az építkezésen megjelenteknek legalább egy alkalmi munkavállalói kiskönyvvvel kellene rendelkeznie. Ha pedig a tulaj saját magát jelölte meg kivitelezőként - amire a fent idézett Étv. 39. § (6) szerint joga van — akkor kell építési (alvállalkozói) szerződés közte és a mesteremberek között. Ha jobban megkaparjuk a témát, kiderülhet, hogy több szakágat érintő építési szakmunkáról van szó, amihez több alvállalkozó is kellhet - valamint egy műszaki ellenőr, akinek szerződéssel igazolt létét szintén ellenőrizhetik.

Tehát: szerződések, felelős műszaki vezető, műszaki ellenőr, kis kék könyv ... az ember szinte elgondolkodik, érdemes-e egyáltalán nekiállni. Annak, aki ezt a rendszert megalkotta, nem az életszerűség lebeghetett célként a szemei előtt!

Segédmunkást nem minden szakiparban könnyű találni, még ebben a mai inséges gazdasági helyzetben sem. Pláne olyat, aki hajlandó jól és sokat dolgozni, ráadásul lehetőleg kevés pénzért. A kalákás építési mód egyik legnagyobb előnye a jelentősebb számú, szakképzetlen, de legalább tette kész munkaerő. Ők nem pénzért dolgoznak, hanem például viszonzásért egy előbbi, a tulaj által nekik tett szívességet. Régebben az efféle nagyobb társaságot igénylő munkáknak volt valamiféle közösségformáló, ünnepi jellege. És ami lassan már vidéken is teljesen kiveszőben van, multinacionális nagyvállalatoknál csapatépítő tréning képében tér vissza újra, sikeresen.

Ami egy multi alkalmazottnak jótékonykodás, egy összetartó családban kölcsönö-

sen viszonzott segítség, az egy kivitelezőnek költségcsökkentő tényező lehet. Kevesebb segédet kell alkalmaznia, kedvezőbb ajánlatot adhat, vagy kicsit nagyobb haszonra tehet szert.

Vagyis, így lenne mindez, ha... nem lennének a cikkben jelzett adminisztratív akadályai.

Várhatóan jövőre megszűnik a kék könyvecske. Helyette elektronikus nyilvántartás lesz, ami valószínűleg úgy fog működni, hogy az alkalmi dolgozót legkésőbb

aznap reggel munkába állás előtt be kell jelenteni interneten keresztül. Háromnál kevesebb alkalmi melós esetén telefonos bejelentési lehetőség is lesz. Persze nem tudni, mi valósul meg ebből, de addig is marad a kis kék könyv.

Ám ha a jogszabály továbbra sem tesz különbséget az építési munkákkal kapcsolatban értékhatár szerint, akkor nemcsak egy kalákás jellegű építés, hanem egy baráti szívesség is feketemunka lehet, ha az ellenőrző hatóság következetes. Így már talán érthető Józsink felháborodása a cikk

legelején: nem lusta ő, csak attól fél, hogy megbüntetik.

A témával kapcsolatban az egyik internetes fórum oldalon (index.hu) is elhangzott egy megoldás:

„Ha valaki kérdi mit csinál, egyszerűen mondja azt, hogy lopja a sódert. Ha szabálysértési érték alatt van, akkor nyerő. Nekünk ez vált be, mikor haverom tolta a talicskát.”

Jenei László